

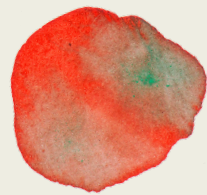

Het moment

van

het

kind

spontaniteit Zelfbeweging
Avontuur **Knoeien** Schwing

Open ruimte Spelregels Vrijheid

Exploreren Inner child

Ontdekken **Experimenteren**

Learning in disguise Homo ludens

Nieuwsgierigheid **Flow**

Onbelemmerd **Speelruimte**
Eigenheid **Proces**

Ontdekkingsreis Leer-kracht

Zoektocht **Aha!** Spelen

Beleven **Creativiteit** Dwalen

Glibberigheid Expressie

Vrijplaats Co-creatie

Meespelen Zintuiglijk

Hoofd, hart, handen Viten

mee-maken Kritisch

Interactie Plezier

zelfstandigheid Informeel

Opvoeder als onderzoeker

Goesting Magic-zone

Vitvinden Openheid Observeren

Imiteren Durven Toeval

Trail and error Kind zijn

Gevoeligheid Rust en onrust

leerproces Onwetendheid

Onvoorspelbaarheid reflecteren

"We have all experienced times when, instead of being buffeted by anonymous forces, we do feel in control of our action, masters of our own fate. On the rare occasions that it happens, we feel a sense of exhilaration, a deep sense of enjoyment that is long cherished and that becomes a landmark in memory for what life should be like. This is what we mean by optimal experience. It is what a painter feels when the color on the canvas begin to set up a magnetic tension with each other, and a new thing, a living form, takes shape in front of the astonished creator."

WEET JE NOG?

Hallo!

Ik ben Karen.

Wie jij bent, dat weet ik niet.

En toch meen ik dat wij iets gemeenschappelijks belichamen.

Nieuwsgierigheid, dat zijn wij.¹

Bij de geboorte kreeg jij, net zoals ik, een aantal instincten mee. Eén daarvan is het instinct om te onderzoeken en expressief te willen zijn.²

Nieuwsgierig zijn zit dus in onze genen. Van nature zochten jij en ik daarom als kind al onderzoekend en uitproberend onze weg door deze wereld.

Weet je nog, wanneer drie stoelen een raket werden? En dat we hiermee Blub de goudvis naar de hemel brachten? Weet je nog dat we ons afvroegen waarom de grote mensen niet naar huis huppelen?

Die magische en speelse exploratiedrang hebben we niet zomaar meegekregen. Het lijkt me een waarde, en misschien zelfs één van de belangrijkste.

ONTDEKKEN WITVINDEN EXPERIMENTEREN

We verliezen deze speelsheid wanneer we opgroeien en plots volwassen worden. Maar hebben we niet het recht de werkelijkheid intens te blijven ervaren en verwonderd in het leven te blijven staan?³

Mochten wij tijdens het opgroeien niet afgeweken zijn van deze reisweg vol verwondering, dan zouden we nu nog steeds opnieuw mogelijkheden blijven ontdekken.

Net zoals jij bezit ik een vlammetje voor educatie. Ik ben ervan overtuigd dat we in het reguliere Vlaamse onderwijs meer aandacht moeten besteden aan deze aangeboren instincten van de kinderen in onze klas.

Illustratie: Karen Vander Elst

In het leerplan voor kleuter- en lager onderwijs zie ik een focus op het natuurlijke groeitempo van het kind, met daarin accenten op onze meegekregen instincten.⁴

Goed. Maar hierin schuilt een *spanningsveld*. Binnen het motto 'zin in leren, zin in leven', worden scholen toch geconfronteerd met doorlichtingsverslagen die behoorlijk negatief zijn over het muzisch aanbod.

HET IS VOOR DE
ONDERWIJSINSPECTEURS EEN
VERBETERPUNT OM HET LEERPROCES
STERKER EN BEWUSTER TE RICHTEN OP
DE CREATIEVE ONTWIKKELING VAN DE
LEERLINGEN.⁵

Er moet dus meer plaats ontstaan
voor ontdekken, uitvinden,
experimenteren, informeel- en
spontaan leren. Anders stelen we de
natuurlijke nieuwsgierigheid van
kinderen.⁶

Wanneer we kinderen steeds
resultaatgericht laten werken is er
geen ruimte meer om fouten te
maken. Hierdoor ontleren we hun
hoe ze kunnen ontdekken. Maar
daarover zijn we het wel eens.

Kunnen jij en ik als leerkracht samen
stellen dat we de exploratiedrang
van kinderen moeten koesteren?
Zo ja, dan prikkel ik je graag verder
met het experimentele en spontane
karakter van de kunsten.

Een moment waarin geflowed wordt

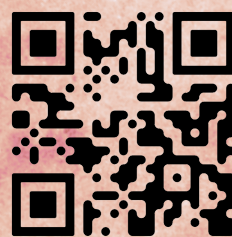
In het kader van mijn master kunsteducatie deed ik in 2021 onderzoek naar 'het moment van het kind'. Hierin onderzocht ik wat een muzische les moet inhouden om een kind te laten onderzoeken en experimenteren.

Op laagdrempelige wijze en met respect voor elke begeleidersstijl, introduceerde ik het idee van een vrijplaats. Binnen de kunsten is dit een manier van werken waarin het proces centraal staat. Binnen de kunsteducatie is dit een plek waarin veilig gespeeld mag worden, dankzij een aantal spelregels. Een moment waarin *geflowed* wordt en waar het experiment, de spontane scheppingsdaad en het onderzoekend karakter centraal staan.

In dit praktijkonderzoek kwamen enkele voorwaarden naar voren. Deze voorwaarden kunnen een aandachtspunt vormen wanneer we een vrijplaats willen introduceren binnen het klasgebeuren.

Ik kwam tot een aantal kernvoorwaarden die inspireren om ook eens observeerder te zijn, om oog te hebben voor wat het spelende en onderzoekende kind in kan zetten, en om het begrip 'experiment' in de klas te introduceren. Daarbij zijn een aantal afspraken binnen de klasgroep belangrijk en is imitatiegedrag toegelaten.

Via de QR-code kom je meer te weten over dit onderzoek en deze voorwaarden.

momentvanhetkind.weebly.com

"The key is not to focus and cultivate but let the world take you where it will."

Slingerland, E. (2015). Trying not to try. Great Britain: Canongate Books.

De kunsten nodigen uit om te spelen. Dit spel is belangrijk.

Ik ben blij dat ik een kleinschalige aanzet kan geven tot het introduceren van een vrijplaats binnen het onderwijs, maar één jaar is te kort.

Nu wil ik echt tijd nemen om je mee te nemen op deze ontdekkingsreis.

Ben je juf of meester in het kleuter of lager onderwijs?

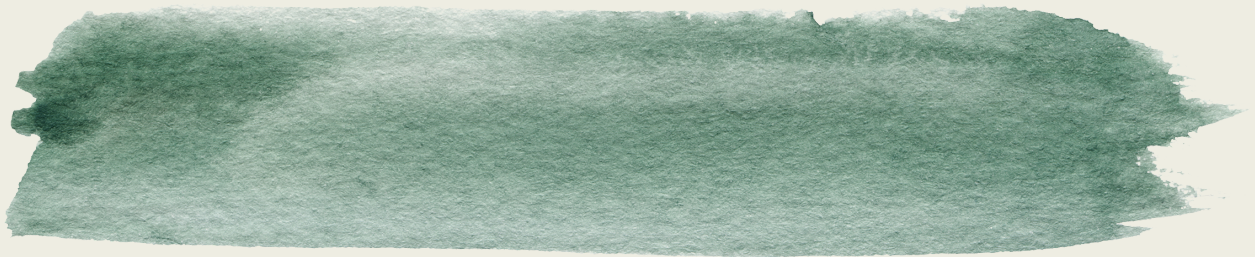
Raakt dit idee jou? Voel je een vlammetje? Of begrijp je er niets van?

Allemaal goed.

In een spontaan gesprek wil ik je graag prikkelen met mijn urgentie voor het exploratieve karakter van de kunsten binnen het onderwijs.

Klikt het? Dan stellen we samen een flexibel traject op. Hierin onderzoek ik met jou hoe we stapje per stapje de werkwijze van een vrijplaats kunnen implementeren in jouw muzische lessen.

De reisweg die we samen aangaan is volledig afgestemd op jouw begeleidersstijl en uurrooster.

Contact:

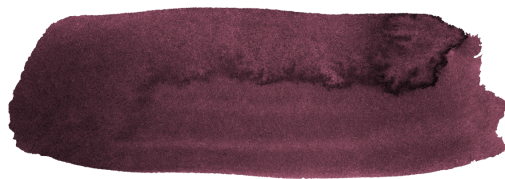
Karen Vander Elst

Email: vanderelstkaren96@gmail.com

GSM: +32 4 71 28 49 24

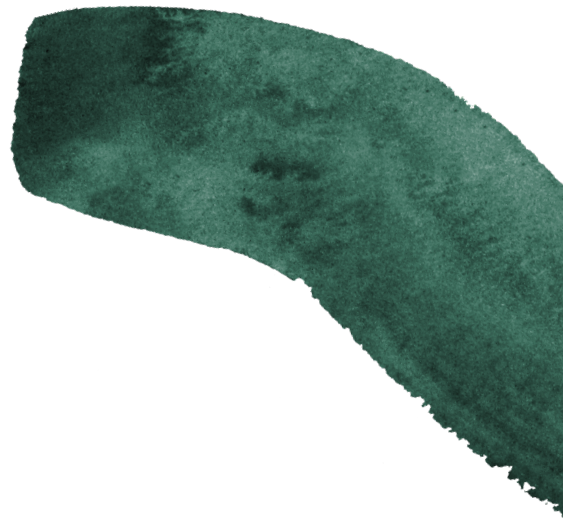
"De vrijplaats laat kinderen zelf op ideeën komen die ze niet zouden gehad hebben als je hen gewoon in één opdracht naar een eindresultaat laat werken. Door het materiaal even uit de context te trekken en dat te onderzoeken ontstaat een krachtig creatief moment."

(Hannan Keensmaekers)

"De magie die de vrijplaats biedt raakt me! Hoe je het aanbrengt en die kinderen helemaal meehebt in een verhaal waarin alles mag. Heerlijk! Ik hou ervan dat kinderen na die ene zin al beginnen fantaseren over wat er allemaal te ontdekken valt."

(Liesje Deckmyn)

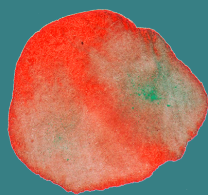
Bronnen

- ¹ Zeil, W. (2021, 4 januari). *Hoe kan nieuwsgierigheid zo gevaarlijk snel afnemen? We moeten ons blijven verwonderen.* de Volkskrant. Geraadpleegd op 8 februari '21 van <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/hoe-kan-nieuwsgierigheid-zo-gevaarlijksnel-afnemen-we-moeten-ons-blijven-verwonderen~b9b23c04>
- ² Berding, J. (2002). *Pedagogische participatie en de noodzaak van herinstitutionalisering: De verwante visies van John Dewey en Janusz Korczak.* Geraadpleegd op 16 februari '21 van <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/187664>
- ³ Schmidt, H. (2017, 26 augustus). *Kunsteducatie: Wat is het? Wat zou het kunnen zijn? Oproep voor een democratische school.* Geraadpleegd op 7 maart '21 van <https://www.skolo.org/nl/2017/08/26/kunsteducatie-wat-is-het-wat-zou-hetkunnen-zijn/>
- ⁴ *Katholiek onderwijs Vlaanderen.* (2018). Leerplansite ZILL. Geraadpleegd op 20 juni '21 van <https://zill.katholiekonderwijs.vlaanderen/#!/concept/krachtlijnen>
- ⁵ Vlaams ministerie van onderwijs en vorming Onderwijsinspectie. (2021). *Onderwijsspiegel.* Geraadpleegd op 20 juni '21 van <https://www.onderwijsinspectie.be/sites/default/files/atoms/files/OS2021-web.pdf>
- ⁶ Zeil, W. (2021, 4 januari). *Hoe kan nieuwsgierigheid zo gevaarlijk snel afnemen? We moeten ons blijven verwonderen.* de Volkskrant. Geraadpleegd op 8 februari '21 van <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/hoe-kan-nieuwsgierigheid-zo-gevaarlijksnel-afnemen-we-moeten-ons-blijven-verwonderen~b9b23c04>

@Karen Vander Elst

'Het moment van het kind'

Communicatie masterproef november 2021

Karen Vander Elst, 2021